

Nr 357.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 22 december 1939 (nr 877) om skatt å kaffe, m. m.; given Stockholms slott den 25 oktober 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
dels antaga härvid fogat förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 22 december 1939 (nr 877) om skatt å kaffe,
dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 22 december 1939 (nr 877) om skatt å kaffe.

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 22 december 1939 om skatt å kaffe skall erhålla följande ändrade lydelse.

2 §.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

Skatten utgår för orostat kaffe med 65 öre för kilogram och för rostat kaffe samt kaffesurrogat med tillsats av kaffe med 80 öre för kilogram.

Skatten utgår för orostat kaffe med 35 öre för kilogram och för rostat kaffe samt kaffesurrogat med tillsats av kaffe med 45 öre för kilogram.

Denna förordning träder i kraft å dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 oktober 1946.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet fråga om *ändrade bestämmelser rörande beskattningen av kaffe* samt anför därvid följande.

Kaffe har i vårt land sedan länge varit föremål för beskattning i form av finanstill. Sålunda utgår enligt 1929 års tulltaxa tull för orostat kaffe (tulltaxenr 73; stat. nr 153) med 30 öre och för rostat kaffe (tulltaxenr 74; stat. nr 154) med 42 öre per kilogram. Dessa tullsatsen ha tillämpats från och med den 1 september 1939. Härtill kommer emellertid tilläggstill enligt förordningen den 31 januari 1932 (nr 15) med tillägg till gällande tulltaxa. Tilläggstillen utgör för orostat kaffe 15 öre och för rostat kaffe 18 öre per kilogram.

Enligt beslut av 1939 års urtima riksdag utgår därjämte en särskild skatt för kaffe samt kaffesurrogat med tillsats av kaffe, som införs till riket. Bestämmelserna härom äro upptagna i förordningen den 22 december 1939 (nr 877) om skatt å kaffe. Enligt 2 § i nämnda förordning utgår skatten för orostat kaffe med 65 öre för kilogram och för rostat kaffe samt kaffesurrogat med tillsats av kaffe med 80 öre för kilogram.

I enlighet härmed utgå för närvarande tull, tilläggstill och skatt å kaffe med följande belopp.

	Tull	Tilläggstill	Skatt	Summa
	öre per kilogram			
Orostat kaffe	30	15	65	110
Rostat kaffe	42	18	80	140

Avkastningen av tullen (inklusive tilläggstullen) och skatten å kaffe framgår av följande tablå.

Budgetår	Debiterad tull för orostat kaffe milj. kr.	Skatten å kaffe milj. kr.
1936/37	21·7	
1937/38	21·6	
1938/39	23·6	
1939/40	24·6	14·77
1940/41	13·0	21·05
1941/42	4·1	7·37
1942/43	3·5	5·13
1943/44	7·3	9·15
1944/45	10·3	14·6
1945/46	18·0	23·6

I riksstaten för budgetåret 1946/47 har inkomsten av *skatten* å kaffe beräknats till 32 miljoner kronor.

I en den 8 oktober 1946 dagtecknad promemoria har *statens priskontrollnämnd* upptagit till behandling frågan om prissättningen på rostat kaffe.

I denna promemoria har till en början omnämnts, att konsumentpriset å rostat kaffe, som i september 1944 fastställdes till 5 kronor 50 öre, höjdes i maj 1946 med 10 öre till 5 kronor 60 öre och från och med den 1 oktober 1946 med ytterligare 10 öre eller således till 5 kronor 70 öre, allt per kilogram.

I fråga om kaffepriset på världsmarknaden har priskontrollnämnden i sin promemoria anmärkt, att fobpriserna på kaffe under de senaste månaderna successivt stigit, och att detta gällde även Santoskaffe av den höga kvaliteten som vanligen importerades till Sverige.

Enligt vad i promemorian upplystes ha fobpriserna på kaffe undergått följande utveckling.

Tidpunkt	Pris i shilling pr cwt (=50·75 kg)	Växelkursen pund-kronor	Pris per kg i svenska kr.
januari—augusti 1939	35—38		0·58—0·63
början av juli 1946	ca 115	16·95	1·92.04
» » september »	» 125	14·50	1·78.57
mitten » » »	» 130	14·50	1·81.71
början » oktober »	» 135	14·50	1·92.86

I promemorian har vidare uttalats, att om man önskade undvika fortsatt höjning av konsumentpriset på kaffe följande tre utvägar kunde väljas, nämligen sänkning av tullen, subvention i samband med ett clearingförfarande eller sänkning av skatten å kaffe. Enligt priskontrollnämndens mening synes lämpligast att genomföra en tullsänkning med förslagsvis 20 öre per kilogram.

I anslutning härtill har priskontrollnämnden åberopat följande tre kalkyler.

	Kaffekalkyl för tiden maj —september 1946 kronor	Kaffekalkyl d. 8/10 1946 kronor	Kaffekalkyl sedan tullen sänkts med 20 öre per kg, kronor
Cifpris (per kg orostat kaffe)	1·69.2	1·86	2·06
Frakt (inlands-)	0·05	0·05	0·05
Tull	0·45	0·45	0·25
	2·19.2	2·36	2·36
Rostningssvinn 16·5 %	0·43.3 16 %	0·45 16 %	0·45
	2·62.5	2·81	2·81
Grossist- och rostningsmarginal	0·63.5	0·60	0·60
	3·26	3·41	3·41
Skatt å kaffe (rostat)	0·80	0·80	0·80
	4·06	4·21	4·21
Emballage	0·20	0·20	0·20
	4·26	4·41	4·41
Detaljhandelsmarginal	1·06	1·00.5	1·00.5
	5·32	5·41.5	5·41.5
Allmän omsättningskatt.....	0·28	0·28.5	0·28.5
	5·60	5·70	5·70

Beträffande förhållandet mellan fob- och cifpris har i promemorian upplysts, att ett cifpris av 1 krona 86 öre per kilogram motsvarade ett fobpris av cirka 117 shilling per cwt (1 centweight = 50,75 kilogram), och att ett cifpris av 2 kronor 6 öre per kilogram motsvarade ett fobpris av 127 à 128 shilling per cwt.

Vidare har i promemorian lämnats följande upplysningar rörande handelsmarginalerna vid försäljning här i landet av paketerat kaffe.

Tidpunkt	Grossist- (inkl. rostnings-) marginalen		Detaljhandelsmarginalen	
	kronor per kg	minskning öre	kronor per kg	minskning öre
augusti 1944	0·76.2	—	1·28	—
september 1944—maj 1946	0·68.5	7·7	1·16.5	11·5
maj—september 1946	0·63.5	5·0	1·06	10·5
1 oktober 1946	0·60	3·5	1·00.5	5·5

Slutligen har i promemorian omnämnts, att sedan priskontrollnämnden senast tagit ställning till frågan om kaffepriiserna i slutet av september 1946, en ytterligare prisstegring inträffat med omkring 8 shilling per cwt eller med cirka 12 öre per kilogram. Under sådana förhållanden skulle man behöva sänka tullen med cirka 35 öre per kilogram i stället för med 20 öre för att

utjämna importprisstegringen. En tullsänkning borde enligt priskontrollnämndens mening rätteligen medföra restitution av den erlagda tullen för hos importörer befintliga kaffelager.

Härefter har *priskontrollnämndens sektion för livsmedel* i en den 11 oktober 1946 dagtecknad promemoria anfört bl. a. följande.

I priskontrollnämndens promemoria den 8 oktober 1946 föreslogs en sänkning av tullen på kaffe såsom den lämpligaste utvägen för att undvika ytterligare höjning av konsumentpriset på rostat kaffe. Givetvis kan samma effekt erhållas genom en motsvarande sänkning av kaffeskatten.

Vid sammanträde den 10 oktober 1946 med representanter för kaffeimportörerna framhöll dessa, att det för deras del vore likgiltigt om sänksker av tullen eller kaffeskatten. Vid sammanträdet träffades överenskomelse om att en sänkning av tullen eller skatten skulle kunna begränsas, med utgångspunkt från det för närvarande aktuella återanskaffningspriset, till 30 öre per kg. Härtill kommer emellertid att såväl europeiska som amerikanska linjerederier beslutat, att från och med den 1 november 1946 skall ett frakttillägg av 25 procent tills vidare utgå på grundfrakten avseende gods från Santos. Denna frakthöjning gör ca 3 öre per kg kaffe, varför den nödvändiga tull- eller skattesänkningen skulle bli 33 öre per kg. Motsvarande sänkning av tullen eller skatten bör ske även på rostat kaffe. Tullen på rostat kaffe utgör för närvarande 60 öre och skatten 80 öre per kg. En sådan sänkning av tullen medger ett cifpris av kronor 2:19 per kg eller ett fobpris av 134 shilling per cwt (= kronor 1:91,42 per kg).

I samband med de förda förhandlingarna om eventuell sänkning av tullen har från importörhåll icke upptagits till diskussion frågan om restitution av tullen på inneliggande kaffelager.

Prisläget på kaffemarknaden ligger för närvarande fast på omkring 135 shilling per cwt för det slags kaffe, som vanligen brukar importeras till landet. Med hänsyn till att prisutvecklingen på kaffe är beroende av faktorer, som icke på förhand kunna bedömas, är det omöjligt att förutse den fortsatta prisutvecklingen, men med hänsyn till att prisnivån för närvarande ligger synnerligen högt torde man icke behöva räkna med en ytterligare mera betydande prisstegring inom den närmaste tiden.

Vid sistnämnda promemoria fanns fogad ytterligare en kaffekalkyl, vilken uppgjorts med utgångspunkt från en tullsänkning med 33 öre per kilogram orostat kaffe. Denna kalkyl var av följande utseende.

	Kronor
Fobpris 134 shilling per cwt	1·91
Cifpris (per kg orostat kaffe)	2·19
Frakt (inlands-).....	0·05
Tull	0·12
	2·36
Rostningssvinn 16 %	0·45
	2·81
Grossist- och rostningsmarginal	0·60
	3·41

	Kronor
Skatt å kaffe (rostat)	0·80
	<hr/> 4·21
Emballage	0·20
	<hr/> 4·41
Detaljhandelsmarginal.....	1·00·5
	<hr/> 5·41·5
Allmän omsättningsskatt	0·28·5
Konsumentpris	5·70

Sedan förenämnda båda promemorior under hand överlämnats till *t. f. generaltulldirektören Tuve Jansson* för yttrande, har denne till finansdepartementet inkommit med en inom generaltullstyrelsen upprättad, den 17 oktober 1946 dagtecknad promemoria i anledning av ifrågasatt sänkning av tullen eller den särskilda skatten å kaffe.

I sistnämnda promemoria har anförts följande.

Såväl tilläggstullen som kaffeskatten ha införts av statsfinansiella skäl. Vid framläggandet av förslaget om tilläggstullen förklarade sålunda dåvarande chefen för finansdepartementet, att förslaget hade till ändamål att tillföra statsverket ökade inkomster (prop. nr 59 år 1932). Förslag om införandet av den särskilda kaffeskatten framlades för 1939 års urtima riksdag, och som motivering för detta förslag framhölls, att det i rådande statsfinansiella läge vore nödvändigt att, vid sidan av en förhöjning av andra indirekta skatter, taga i anspråk även den möjlighet till ökade statsinkomster, som kunde beredas genom en ytterligare beskattning av kaffet (prop. nr 80).

I utlåtande (nr 60) över propositionen med förslag om skatt å kaffe anförde riksdagens första särskilda utskott bland annat följande: »I syfte att markera skattens tillfälliga karaktär och att göra det naturligare för handeln att låta skattebeloppet ligga utanför det pris, varå vinst räknas, bör skattehöjningen införas, ej i form av ändring eller tillägg i tulltaxan, utan på i propositionen föreslaget sätt genom en skatt å kaffe reglerad i en särskild förordning».

Beträffande valet mellan en sänkning av tullen och en nedsättning av skatten å kaffe vill generaltullstyrelsen förordna en nedsättning av skatten. Denna avgift har nämligen, såsom framgår av det nyss anförda, givits en mera tillfällig karaktär än tullen och tilläggstullen.

Om skatten å orostat kaffe sålunda i enlighet med priskontrollnämndens förslag skulle sänkas från 65 öre till 32 öre per kilogram, torde skatten å rostat kaffe samt kaffesurrogat med tillsats av kaffe böra nedsättas från 80 öre till 40 öre per kilogram.

Departements-
chefen.

Såsom framgår av de inom priskontrollnämnden upprättade promemorior-na har fobpriset på sådant kaffe som vanligen importeras till Sverige — d. v. s. huvudsakligen Santoskaffe — under det senaste halvåret successivt stigit. Denna prisstegring har i sin tur föranlett, att konsumentpriset inom landet på rostat Santoskaffe höjts i maj 1946 från 5 kronor 50 öre till 5 kronor 60 öre per kilogram samt från och med den 1 oktober 1946 till 5 kronor 70 öre per kilogram.

Enligt vad priskontrollnämnden framhållit är det nu gällande konsument-

priset på kaffe beräknat med hänsyn till ett cifpris av 1 krona 86 öre per kilogram, vilket — efter nuvarande kurs — motsvarar ett fobpris av cirka 117 shilling per cwt (50,75 kg). Sedan återanskaffningspriset på kaffe i början på oktober 1946 stigit till cirka 135 shilling per cwt, borde enligt priskontrollnämndens mening åtgärder vidtagas för att förhindra en ytterligare höjning av konsumentpriset. I fråga om de utvägar, som härvid stode till buds, ville priskontrollnämnden för sin del förorda, att tullen eller skatten å kaffe sänktes med belopp motsvarande den höjning av konsumentpriset som eljest bleve erforderlig.

Beträffande storleken av denna tull- eller skattesänkning har priskontrollnämnden i sin senast avgivna promemoria anfört, att nämnden den 10 oktober 1946 träffat överenskommelse med representanter för kaffeimportörerna därom, att en sänkning av tullen eller skatten å kaffe skulle — med utgångspunkt från det då gällande återanskaffningspriset — kunna begränsas till 30 öre per kilogram orostat kaffe. En sänkning av tullen eller skatten med ytterligare 3 öre per kilogram vore emellertid erforderlig av den anledningen, att viss höjning av fraktkostnaderna från Santos komme att genomföras från och med den 1 november 1946. I enlighet härmed tillstyrkte priskontrollnämnden, att sänkningen av tullen eller skatten begränsades till 33 öre per kilogram orostat kaffe och att en motsvarande sänkning av tullen eller skatten genomfördes även med avseende å rostat kaffe. Sedermera har emellertid priskontrollnämnden under hand meddelat, att fobpriset på kaffe i samband med upphävandet av priskontrollen i Amerikas Förenta Stater stigit än ytterligare och den 18 oktober 1946 utgjort upp till 165 shilling per cwt. Därest konsumentpriset i Sverige ansåges böra bibehållas oförändrat även efter sistnämnda prisstegring, erfordrades enligt priskontrollnämndens beräkningar, att beskattningen av orostat kaffe sänktes med ytterligare omkring 40 öre per kilogram. Den senaste prishöjningen hade dock, enligt vad priskontrollnämnden vidare upplyst, visat sig delvis vara av tillfällig art; den 23 oktober 1946 hade priset sålunda utgjort omkring 145 shilling per cwt.

Med hänsyn till att kaffet intager en framträdande plats i den enskilda hushållningen och att kostnaden för inköp av denna vara är en betydande utgiftspost, särskilt för lägre inkomstagare, är det enligt min mening i hög grad angeläget, att konsumentpriset på kaffe icke höjes utöver nu gällande pris. En stegring av detta pris kan även få återverkningar på den allmänna prisnivån.

På sätt priskontrollnämnden förordat torde en eljest oundviklig höjning av konsumentpriset på kaffe kunna förhindras genom att beskattningen av kaffe i motsvarande mån minskas. För egen del anser jag det lämpligast att härvid sänka den skatt å kaffe, som infördes år 1939 såsom en extra beskattning utöver de tidigare utgående tullavgifterna å kaffe.

Av priskontrollnämndens uttalanden framgår, att fobpriset på kaffe för närvarande är förhållandevis labilt, och att prisutvecklingen under den närmaste framtiden är svår att förutse. Det synes därför icke böra eftersträvas

att nu genomföra en sådan sänkning av skatten å kaffe som kan uppväga de senast inträdda höjningarna i fobpriset. I stället torde det vara lämpligt att sänka skatten med ett mindre belopp, motsvarande den del av prisstegringen som kan antagas bliva bestående under den närmaste framtiden, samtidigt som Kungl. Maj:t bemyndigas att — där så erfordras för att förhindra en höjning av det nu gällande konsumentpriset — i den utsträckning Kungl. Maj:t finner lämpligt besluta om ytterligare sänkning av ifrågavarande skatt. I överensstämmelse härmed förordar jag *dels* att skatten å orostat kaffe sänkes från 65 till 35 öre per kilogram och å rostat kaffe samt kaffesurrogat med tillsats av kaffe från 80 till 45 öre per kilogram *dels ock* att Kungl. Maj:t hos riksdagen utverkar sådant bemyndigande som nyss sagts.

Den nu förordade sänkningen av skatten å kaffe torde med hänsyn till den överenskommelse som träffats mellan priskontrollnämnden och representanter för kaffeimportörerna böra träda i kraft så snart ske kan under november månad 1946. Dagen för ikraftträdandet torde böra bestämmas av Kungl. Maj:t. Då det kan förutsättas, att de lager av orostat kaffe för vilka importörerna betalat skatt efter 65 öre per kilogram i huvudsak bliva tömda under tiden fram till dess skattesänkningen träder i kraft, synas några särskilda föreskrifter om rätt till restitution av tidigare erlagd skatt icke erforderliga.

I enlighet med det nu anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 22 december 1939 (nr 877) om skatt å kaffe.*

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) antaga nyssnämnda förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 22 december 1939 (nr 877) om skatt å kaffe; samt
- 2) bemyndiga Kungl. Maj:t att — där så erfordras för att förhindra en höjning av gällande konsumentpris å kaffe — i den utsträckning Kungl. Maj:t finner lämpligt, besluta om ytterligare sänkning av skatten å kaffe.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Skiöld.